

Farliga skadegörare på äkta kastanj (*Castanea sativa* L.)

Denna skrift informerar om två allvarliga skadegörare som förekommer på äkta kastanj (*Castanea sativa* L.). För att förhindra spridning av dessa skadegörare är de reglerade i EU:s gemensamma växtskyddslagstiftning, varför det finns vissa krav på handel med äkta kastanj.

Äkta kastanj och hästkastanj – två helt olika trädslag

Äkta kastanj växer i Europa framförallt i Medelhavsländerna. I Sverige har den ett visst intresse för plantering som park- och stadsträd i de allra sydligaste landskapen. I några enstaka gynnsamma miljöer förekommer den ända upp i Mälardalen. Den äkta kastanjen (*Castanea sativa* L., sweet chestnut på engelska) tillhör bokväxtfamiljen *Fagaceae*. Den vanligt förekommande hästkastanjen kallas ofta för ”kastanj” men är inte alls släkt med den äkta kastanjen. Hästkastanjen (*Aesculus hippocastanum* L., horse-chestnut på engelska) tillhör familjen *Hippocastanaceae* som återfinns i tempererade områden i Europa, Amerika och Asien.

Kastanjekräfta

Kastanjekräfta, *Cryphonectria parasitica*, på äkta kastanj är en mycket allvarlig svampsjukdom som skadar träden svårt eller till och med dödar dem.

Symtom

Grenarna får ljusbruna infallna kräftsår och kan dö ovanför grensåren. Spruckna sår på stammarna är ett annat symtom. Kräftan kan växa så snabbt att grenarna ringbarkas utan att kallus hinner bildas runt såren. Stammen eller grenarna dör ovanför kräftsåren och bladen hänger vissna kvar på de döda grenarna. Sporerna bildas i pyknider, storlek som knappålshuvuden, och tränger ut genom barken i grensåren. Sporerna pressas ut i fuktig väderlek och ser ut som orangegulaktiga, trådformiga gelémassor. Karaktäristiskt, blekbrunt, solfjäderslikt svampmycel syns under barken, om man avlägsnar några barkflagor.

Biologi

På kortare avstånd sprids sporerna med vind och vatten. Även insekter kan ha en viss roll i spridningen. Över längre avstånd kan kastanjekräfta spridas genom handel med växtmaterial och virke. Om sjukdomen skulle introduceras är den omöjlig att utrota.

Sjukdomens ursprung kan härledas till sydöstra Asien och den spreds därifrån vidare till USA och Kanada. Längs USA:s öst- och västkust har äkta kastanj nästan totalt försvunnit ur landskapet på grund av kastanje Kräfta och har ersatts med andra trädslag. Även i Europa blir äkta kastanj angripen, dock är skadorna inte så allvarliga som i USA, åtminstone inte ännu. Det finns nämligen olika aggressiva typer av svampen. Dessutom bidrar ett naturligt förekommande virus på *Cryphonectria*-svampen till att sätta ned svampens infektionsförmåga. I svampens ursprungsregion Asien har äkta kastanj en betydande resistens mot sjukdomen.

Cryphonectria parasitica på stam.

Regler

Kastanje Kräfta har fått skyddad zon status i den svenska lagstiftningen. Reglerna finns i de föreskrifter som reglerar handel med växter för att hindra spridning av farliga skadegörare in till EU

och inom EU¹. För att kunna upprätthålla den skyddade zonen måste vi varje år utföra en inventering i Sverige för att visa att kastanje Kräftan inte är etablerad här.

Pyknidier av *Cryphonectria*.

Gallstekeln *Dryocosmus*

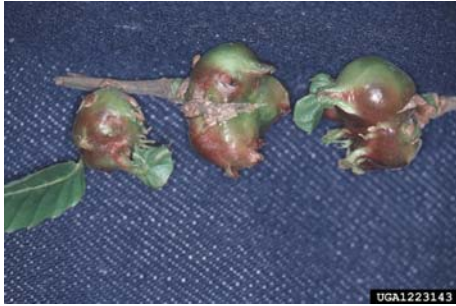
Dryocosmus kuriphilus är en gallstekel som allvarligt kan skada eller till och med döda träd av äkta kastanj. Den upptäcktes för första gången i Italien för några år sedan.

Symtom och biologi

Angrepp kan kännas igen då gallstekeln orsakar rundade, 5-20 mm stora, gröna till rosafärgade, gallbildningar på unga grenar och blad. De innehåller ofta delar av blad, stjälkar eller bladskaft. Gallernas utseende är mycket typiskt för denna insekt. På sovande grenar syns inga symtom.

Unga larver av gallstekeln övervintrar i knopparna. Inte förrän knopparna börjar utvecklas på våren bildas gallerna.

¹ Statens Jordbruksverks föreskrift SJVFS 1995:94

Gallbildningar

De fullbildade honorna lägger vardera upp till 100 ägg. De kläcks under sensommaren, men utvecklas inte mer det året.

I gallerna finns stekelns larver.

Gallstekeln har sitt ursprung i Kina och har introducerats till Japan, Korea och USA. Spridning över större avstånd sker med växtmaterial såsom plantor, ympris och avskurna grenar, där unga larver obemärkt kan följa med transporten. För några år sedan upptäcktes den i ett område i Piemonte i Italien.

Regler

För att förhindra spridning och minska risken för nya introduktioner har EU-kommissionen fattat

Färdigbildade steklar

ett särskilt beslut om denna skadegörare, Kommissionens beslut 2006/464/EG. Förutom regler för förflyttning av växtmaterial innebär beslutet att EU:s medlemsstater ska utföra inventeringar för att kartlägga eventuell förekomst av denna skadegörare. Sannolikheten för att vi skulle hitta den i Sverige får anses minimal.

Handel med växter och växtmaterial av *Castanea*

Vid förflyttning inom EU gäller att *Castanea* växter ska åtföljas av växtpass vid försäljning till yrkesmässiga växtproducenter. Inom EU finns även krav på växtpass för förflyttning av lös bark och trä med bark.

Vid import till EU ska växter avsedda för plantering, växtdelar (förutom fröer), och trä med bark (barkfritt trä undantaget) åtföljas av ett sundhetscertifikat som utfärdas av växtskyddsmyndigheten i ursprungslandet. Det råder dock importförbud till EU för *Castanea* växter med blad ifrån icke-europeiska länder, samt för bark med ursprung i icke-EU länder.

Referenslista

EPPO:s faktablad om Dryocosmus
(<http://www.eppo.org/QUARANTINE/listA2.htm>)

EPPO:s faktablad om
Cryphonectria parasitica och
EPPO:s standard PM 7/45 –
(<http://www.eppo.org/QUARANTINE/listA2.htm>)

Bilder:

Cryphonectria kräftsår: Pennsylvania Department of Conservation and Natural Resources - Forestry Archives, Pennsylvania Department of Conservation and Natural Resources, www.forestryimages.org

Cryphonectria pyknidier: Ministry of Agriculture and Regional Development Archives, Ministry of Agriculture and Regional Development, www.forestryimages.org

Dryocosmus gallbildningar, larver av Dryocosmus och färdigbildade Dryocosmus: Jerry A. Payne, USDA Agricultural Research Service, www.forestryimages.org

Jordbruksverket, Växtinspektionen, 551 82 Jönköping, Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon: 036 - 15 50 00
Fax: 036 - 12 25 22
E-post: vaxtinspektionen@svj.se